

KORU ETA AHOTS TEKNIKA

Ahotsa gizakiok komunikatzeko berezkoa dugun aparteko musika-tresna da. Fonazioa eta intonazioa kontrolatuta, musika eta hitzaren arteko konbinazioa lortzen da, kantua sortuz. Gizateriaren hastapenetatik, sentimenduak eta emozioak adierazteko modurik baliotsuenetako bat da.

Lan bat ahoz gauzatu ahal izateko ikasleek musika-hizkuntzaren jakintzak eta alderdi emozionalak barneratu behar dituzte. Aldi berean, aldi historiko eta estilo ezberdinetako obren interpretazio korala, kultura ezberdinak ezagutu eta balioesteko aukera bat da.

Ahotsa entrenatzeak gorputzaren prozesuei loturiko praktika bat eskatzen du. Prozesu horiekin aldibereko konexio bat ematen da fisiologikoki, emozionalki eta psikologikoki. Arnasketak, gorputzaren jarrerak, inpostazioak, aldarteak edo soinua espazioan proiektatzeak agerian uzten dute ahotsa-ekoizpena eragin handiko duen gorputz-ekintza gisa, landu beharra dagoela.

Ahots teknika landuz ikasleek beren fisionomia kontrolatzen ikasiko dute, barne mailan (arnasketa, fonazioa eta inpostazioa) zein jarrera-ohiturei eta gorputzaren mugimenduei dagokienez. Horrek, beren emozioak indibidualki edo taldeka adierazteko aukera emango dien musika-lan bat erreproduzitzea ahalbidetuko die.

Koru eta Ahots Teknika ikasgaia bi mailatan banatzen da. Lehenengoan, landutako horren jarraipena eta bigarrena, landutakoaren jarraipena eta honbekuntza da. Bere izaera praktikoak adierazpide artistiko kolektiborako espazio bilakatzen du, entzute aktiboa zein ahotsaren bitartez komunikatzeko eta interpretatzeko gaitasuna garatu eta hobetzeko. Honela, ikasleek errepertorio aberats eta anitz bat barneratuko dute eta aldi berean, ikasten ari diren edo lehenago ikasi dutena, beste ikasgai batzuetan ikasitakoa praktikan jartzeko aukera izango dute.

Etapako helburuei eta Batxilergorako aurreikusitako funtsezko konpetentziei loturiko lau konpetentzia espezifiko oinarri hartuz diseinatu da ikasgaia. Konpetentzia espezifiko horien eskutik erreferentzia kultural ugari ezagutuko dituzte ikasleek, gertueneko ingurunetik abiatuta, eta beren irizpide estetikoa sendotu, entzuteko ohitura suspertu eta musikaz gozatzeko aukerak handitu ahalko dituzte. Era berean, ahotsa eta gorputza komunikatzeko instrumentu gisa garatu ahalko dituzte, beren autoestimua eta autokonfiantza sendotuz. Halaber, komunikazio artistiko aberats bat eta balio kolektiboen garapena bultzatzen dituzte, norberaren hazkundera, kultura-ingurunearen aberastea eta arlo ezberdinetako garapen-aukeren identifikazioa sustatzen dute.

Horien guztien eskutik, ikasleek beren identitate pertsonal eta kultural propioa eraikiko dute, aniztasunaren errespetuan oinarritua. Adierazpen-forma berriekiko jakinmina pizteak beren sormena sustatuko du eta, honela, beren aukera artistikoak beren balio pertsonaletan oinarritu eta horiek ingurunean duten eragina baloratuko duten hiritar arduratsuak heziko ditugu.

Ebaluazio irizpideek konpetentzia espezifikoren lorpen-maila baloratuko dute. Osotasunean ulertuta, ikasleek lortu duten konpetentzia-mailaren ikuspegi osoa eskainiko dute.

Ikasmaita bakoitzean oinarritzko jakintzen hiru bloke aurkezten dira: A. Analisia, B. Ahots-teknika eta C. Talde-praktika. Bloke horiek, ikasleek kantuaren eta taldeko ahots-interpretazioaren osagai nagusi gisa ezagutu behar dutena zehazten dute. Bloke horiek zehazten dute ikasleek kantuaren eta taldekako ahots-interpretazioaren osagai nagusi gisara jakin behar duten hori. "Analisia" blokeak, besteren artean, musika-lana osatzen duten osagaiei eta horien arteko harremanari loturiko jakintzak biltzen ditu. Horretarako, hiztegi espezifikoa bat eta entzute aktiborako estrategiak erabiliko dira. "Ahots-teknika" izeneko blokean, bestalde, ahotsa eta gorputzaren jarrera zaintzeari, ahots-ekoizpenaren osagaiei, inprobisazioei edo bokalizazioei buruzko jakintzak biltzen dira. Azkenik, "Talde-praktika" izeneko blokeak, ondoko alderdiei zuzenean loturiko jakintzak biltzen ditu: taldearen soinua, taldearen helburuak, adiskidetasun-harremanen, parte-hartzearen eta autoestimua sustatzea, koru-errepertorioa, zuzendariaren jarraibideak eta eszenaratzea, baita interpretearen eta publikoaren arteko harremana ere. Bi ikasmaitetan aldi, estilo, genero, talde eta kultura ezberdinetako lanak ikasi eta interpretatuko dira.

Azkenik, ikasleen behar ezberdinetara egokitutako baliabide anitzak inplikatu dituzten ikaskuntza-egoerak garatuko dira, ikasleen arreta eta interesa lortzeko. Honela, musika-interpretazioaren eskutik, hainbat ikusle-motaren eta eszenatokiren aurreko emanaldietan, musikaren gozamina partekatzea bilatuko da eta, aldi berean, ondare kulturala hedatzea sustatuko da. Mota honetako ekoizpenak (dantza, antzerkia edo performancea bezalako beste adierazpide eszeniko batzuk barne har ditzakete ere) antolatzeak beste ikasgai batzuen ikasteak barneratzea ahalbidetuko du. Horrez gain, talentu tekniko eta artistiko berriak sustatuko ditu.

Konpetentzia espezifikokoak

1. Estilo, genero eta kultura ezberdinetako lanak aktiboki entzutea eta ikuskatzea, beren estilo- eta interpretazio-espezifikotasunak lengoia tekniko egoki baten bitartez aztertuz, iritzi estetikoak garatzeko, entzute aktiboaren ohitura bultzatzeko eta musikaz kultura- eta arte-aniztasunaren iturri gisa gozatzeko izango dituzten aukerak handitzeko.

Entzute eta ikuskatze aktiboak ezinbestekoak dira musika-proposamen bat aztertu ahal izateko. Estilo-osagai komunak eta tradizioa interpretazioan analisi horretako oinarritzko erreferenteak izango dira. Analisi hori lengoia tekniko egoki baten laguntzaz formulatuko da. Arreta berezia eskainiko zaio testuak musikarekin duen erlazioari interpretazioan duen isla aztertzeke. Era berean, emanaldien (zuzenekoak zein grabatuak) ikuskatzeak espresio-intentzioetan sakontzen eta gorputzaren lengoaiak musika-exekuzioari eta, bere kasuan, proposamen eszenikoari egoten dion ekarpena antzematen lagunduko du.

Ahotserako lan ezberdin ugari hautatzeak beren gustuak zabaltzeko, iritzi estetiko propioa garatzen joateko eta aniztasunaren errespetuan oinarritutako identitate pertsonal eta kultural baten eraikuntza bultzatzeko aukera emango die ikasleei. Entzute aktiboaren praktika sistematikoak, bestetik, analisia findu dezake eta zabalagoak eta pertsonalagoak diren beste entzute batzuetan eragin dezake. Zehazki, praktika koralean konplexuago bilakatuko da azken honek norberaren soinua, besteena eta taldearen soinua entzutea eskatzen baitu pertsonak zuzentzen, exekutatzeko edo inprobisatzeko duen bitartean. Halaber, elkarrekintza bermatzeko, gorputzaren adierazpena ere gehitzeak norberaren eta beste kideen mugimendua aintzat hartzea eskatzen du.

Entzutea eta ikustea ikasteko, etorkizuneko produkzio eta interpretazio propioei ulertu, hausnartu eta barneratu den hori aplikatuz, ikastearen funtsezko zati bat da eta hobekuntzarako alderdi motibagarri bat inplika dezake.

Konpetentzia espezifikoa hau ondoko deskriptoreei lotzen zaie: HKK1, HKK2, KE3, KPSII1.1, HK3, KAKK1, KAKK2, KAKK3.1.

2. Ahoz eta gorputzez adieraztea eta komunikatzea, indibidualki edo taldeka, hainbat teknika aplikatuz eta inprobisazioak eginaz, autoestimua eta autokonfiantza indartzeko.

Kanturako trebetasunak fonazio-organoa eta beste gorputz guztia inplikatzeko duten teknika ezberdinak praktikan jarriz bereganatzen dira. Horrexegatik, oso garrantzitsua da ikasleak bere gorputza eta ematen duen soinua aktiboki entzutea eta, aldi berean, taldearen hautemate global bat garatzen joatea, soinu-alderdiari zein mugimenduaren arloari dagokienez. Horrela bakarrik landu ahal izango dira, egokiro, errepertorioaren, bere testuaren eta inprobisazioaren musika-eskakizunak, baita eszenaratze baten eskakizunak ere.

Ahozko inprobisazioko eta gorputz-adierazpeneko praktika ezberdinen bitartez esperimentaziorako espazioak sor daitezke. Jarduera horiek gauzatzeak bitarteko bat izan behar du, ikasleek beren ahotsa esploratzeko eta beren soinuak eta taldekideen soinua ezagutzeko, eta identitate propioa eta imitazioaren oinarri gisa aitortzen dituzten. Finean, ikasleek beren beldurrak eta erresistentziak gainditzeko, aniztasuna baloratzeke eta beren ziurgabetasunak kudeatzeko gai izan behar dute. Ahots propioa proiektio pertsonal gisa hartzeak eta aipatua egokiro eta era osasuntsuan erabiltzeak beren autoestimua handituko dute, eta norbanakoaren eta taldearen oreka fisiko eta emozionala sustatuko dute. Testuinguru horren barruan garrantzi berezia hartzen du ahotsa eta gorputza zaintzeko teknikak bereganatzeak, bizirik dagoen instrumentua diren heinean.

Konpetentzia espezifiko hau ondoko deskriptoreei lotzen zaie: KPSII2, KPSII3.1, HK1, EK2, KAKK3.1, KAKK3.2.

3. Musika-estilo eta genero-ezberdinetako lanak interpretatzea, ahots talde ezberdinetan parte hartuz, komunikazio artistiko aberats bat, emozioen adierazpena eta balio kolektiboaren garapena indartzeko.

Atzerriko hizkuntzetan idatzita dauden eta kultura eta aldi ezberdinak jatorri dituzten errepertorio ezberdinetako lanak interpretatzeak adierazpen-eremua zabaltzen laguntzen du. Horrez gain, osagai motibagarria izan daiteke ikasleentzat, errepertorio horiek estetika, baliabide, interpretazio-teknika eta proposamen eszeniko ugari eta anitzengana eta, gehienbat, testuetatik zein musikatik sorturiko emozio anitzengana gerturatu baitituzte. Aniztasun horrenganako gerturatu hori jarraitu beharreko ereduak eraginkorki islatuko dituzten ahozko, keinuzko eta gorputzezko adibideak identifikatzeko erabil daitezke.

Hautatuko errepertorioak zuzenean egon behar du lotua korua den "instrumentu kolektibo" horrek garatzen dituen gaitasunekin. Taldearen eta taldea osatzen duten kide guztien bilakaerak harreman estua dute, bata bestearenganako eraginekoa alegia, baina ez dago bien arteko konkordantzia zuzenik, pertsonen eta taldeen ez baitute beti era sinkronizatuan eboluzionatzen. Horrexegatik, eta ikasleen musika- eta ahots-dibertsitatearen maila altua egokiro aintzat hartzeko, ahots talde txikiekin eta akonpainamendurako musika trenesnekin lan bateratua gara daiteke. Lan horrek, gainera, hautatutako errepertorioa aberastuko du.

Entseguan zehar, ikasleak beren teknika eta ahots- eta gorputz-adierazpena hobetzen joango dira, taldearen zerbitzura jarriz eta zuzendariaren jarraibidetara egokituz. Ikaskuntza horiek lankidetzako esparru baten barruan gauzatuko dira. Bertan, talde-dinamikek helburu kolektiboak lortzea bilatuko dute taldeko kide ezberdinak integratuz eta beren ahotsen soinua pertsonala uztartuz.

Kantuaren botere sinergikoa energia biltzeko tresna bat da, sozializazioa eta besteekiko enpatia sustatzeko. Norberaren soinua kantuaren bitartez partekatzea, besteekin energia propioa partekatzea eta adierazpen kolektiboa garatzea da, kantatzeko esperientzia hori korua osatzen dutenen arteko lotura emozional indartsua bilakatzuz.

Konpetentzia espezifiko hau ondoko deskriptoreei lotzen zaie: KE1, KPSII1.1, KPSII 3.1, KAKK3.1, KAKK3.2.

4. Diziplina anitzeko proiektuak sortzea, berritzaileak eta iraunkorrak, ekoizpenak berezko dituen rol eta zeregin ezberdinak hartuz eta bide eta euskarri anitzak erabiliz, norberaren hazkunde artistikoa bultzatzeko, kultura-ingurunea aberasteko eta garapen pertsonal, sozial, akademiko edo profesionalerako aukerak identifikatzeko.

Proiektu eszeniko bat diseinatzeak eta eszenaratzeak taldean lan egitea eskatzen du. Taldeko sorkuntza-prozesu horretan parte hartzeak, lehen ideiatik produktua gorpuzten den arte, ikasleen ekimena eta autonomia sustatzen du, aurkituriko zailtasunak orijinaltasunez gainditzen laguntzen du eta xede komunaren alde erantzukizun indibidualak hartzera daramatza ikasleak.

Proiektuak barneratutako musika-bitartekoak praktikan jartzea ahalbidetzen du eta baldintza eta muga teknikoek kontzientzia izatea eskatzen du: beren konfiantza sustatzeko eta eskura dituzten bitartekoei etekin handiena ateratzeko aukera bakarra da ikasleentzat. Eszenatokian artistikoki parte-hartzeak, bestalde, emozioak kudeatzea eta komunikazio-espazio horren baitako publikoa aitortzea eskatzen du ere.

Azkenik, diziplina anitzeko lanak egitea eta aplikazio eta erreminta teknologiko, analogiko eta digital ezberdinak erabiltzea eska dezake proiektuak, eskola-ekoizpena egoera profesional, artistikoetarantz eta kudeaketa-izaerako egoeretarantz orientatuz.

Zentzu horretan, antzezteak zein ekoizpen artistikoaren beste edozein eginkizun (aurreproduktio, entseguak antolatzea, laguntza teknikoa edo hedatzea) betetzeak bere trebetasunak ezagutzeko eta musikaren arloari loturiko garapen pertsonal, sozial, akademiko edo profesionalerako aukera ezberdinak deskubritzea ahalbidetuko die ikasleei.

Konpetentzia espezifiko hau ondoko deskriptoreei lotzen zaie: STEM3, KD3, KD5, KPSII1.1, KPSII1.2, EK1, EK3, KAKK3.1, KAKK4.1, KAKK4.2.

EBALUAZIO IRIZPIDEAK

Koru eta Ahots-Teknika I	Koru eta Ahots-Teknika II
1. Konpetentzia espezifikoa	
<p>1.1 Ahozko lanak aztertzea, era arrazoituan eta abegitsuan azalduz lan hori estilo, genero edo kultura zehatz bati lotzen duten ezaugarriak, bai eta interpretazioaren eta eszenaratzearen beste ezaugarri batzuk ere.</p>	<p>1.1 Ahozko lanak aztertzea, era arrazoituan eta abegitsuan azalduz lan hori estilo, genero edo kultura zehatz bati lotzen duten ezaugarriak, bere interpretazioa eta eszenaratzea hobetzen lagunduko duten soluzioak bilatuz.</p> <p>1.2 Testuaren eta musikaren arteko harremana azaltzea ahotserako konposizio ezberdinetan, testua eta musika-tentsioen kurba aztertuz.</p>
2. Konpetentzia espezifikoa	
<p>2.1. Inprobisatzea eta ahoz eta gorputzez ariketak adieraztea, indibidualki zein taldeka, ahotsa eta gorputza zaintzeko teknikak aplikatuz eta autoestimua eta autokonfiantza indartuz.</p>	<p>2.1. Inprobisatzea eta ahoz eta gorputzez ariketa indibidualak eta taldekako ariketak era sortzailean adieraztea, entzute aktiboaren bitartez, ahots eta gorputz teknika osasuntsuak aplikatuz eta autoestimua eta autokonfiantza indartuz.</p>
3. Konpetentzia espezifikoa	
<p>3.1 Ahots talde ezberdinetan parte hartzea, elkarlanean eta enpatiaz, musika-estilo eta -genero ezberdinetako lanak interpretatuz eta zuzendariaren jarraibideak aintzat hartuz.</p>	<p>3.1 Ahots talde ezberdinetan parte hartzea, elkarlanean, ahotsaren soinu pertsonala eskainiz eta errepertorio anitz bat zorroztasun teknikoaz interpretatuz eta zuzendariaren jarraibideak aintzat hartuz.</p>
4. Konpetentzia espezifikoa	
<p>4.1 Eszena-jarrera egokia eta publikoarekiko begirunea agertzea antzezpenetan.</p> <p>4.2 Aktiboki parte hartzea proiektu eszenikoen muntaiari, geroz eta autonomia handiagoa agertuz eta rol eta eginkizun ezberdinak hartuz, indibidualki zein talde-lanaren barruan.</p>	<p>4.1 Eszena-jarrera egokia eta publikoarekiko begirunea agertzea.</p> <p>4.2 Diziplina anitzeko proiektuen muntaiari eta diseinuan parte hartzea ekimena, erantzukizuna eta talde-kontzientzia agertuz, produkzioaren eginkizunetako bat hartuz eta garapen pertsonal, sozial, akademiko edo profesionalerako aukerak identifikatuz.</p>

Oinarrizko jakintzak. Lehen ikasmaila

A. Analisia.
Hiztegi espezifikoa.
Entzute aktiborako estrategiak.
Hautatutako musika-estilo, -genero eta -kulturen funtsezko ezaugarriak.
Ahotserako lan errazak, mendebaldeko aldi eta estilo ezberdinetakoak, bai eta beste kultura-eremu batzuetakoak eta herrikoiak ere.
B. Ahots-teknika.
Erlaxazioa eta kontzentrazioa praktikatzeko estrategiak.
Ahotsa eta gorputzaren jarrera zaintzeko estrategiak.
Ahots produkzioaren osagaiak: arnasketa, emisioa, artikulazioa, erresonantziak eta dinamika.
Ahots erregistroak. Tesitura eta koloratura. Afinazioa eta enpatea taldean.
Gorputz adierazpenerako teknikak. Ahots emisioaren eta mugimenduaren arteko harremana.
Bokalizazioak eta Inprobisazioak.
Belarri harmonikoa eta afinazioa: tarte melodikoen eta harmoniko errazen intonazioa.
C. Talde-praktika.
Taldearen soinua: arnasketa, eraso, afinazioa, artikulazioa, erritmoa, fraseatzea eta dinamika. Ahotsen eta soinu-planoen arteko oreka.
Taldeko inprobisazioa garatzeko oinarriak.
Gorputz-perkusioa eta beste diseinu koreografiko batzuk.
Notazio konbentzionala eta ez konbentzionala duten partituren oinarrizko irakurketa egiteko estrategiak.
Musika-memoria.
Konpromisoa taldearen helburuekiko.
Zuzendaritza korralaren oinarrizko jarraibideak eta keinuak.
Isiltasuna, musika-interpretazioaren eta -entzutearen esparru gisa.
Mendebaldeko aldi eta estilo ezberdinetako eta beste kultura-arlo batzuetako koru-errepertorioa, oinarrizko maila, musika-tresnen laguntzarekin edo laguntzarik gabe.
Testua eta bere metrika, artikulazioaren, abiaduraren eta erritmo-zorroztasunaren oinarri.
Jarrera eszenatokian eta publikoarekiko harremana.
Bitarteko analogiko eta digitalak era kritikoan, seguruan eta arduratsuan erabiltzeko estrategiak, datuen babesa, jabetza intelektuala eta egile-eskubideak errespetatzeko jarraibideak.
Aniztasuna kultura- eta arte-aberastasunaren iturri gisa baloratzeko estrategiak.
Sorkuntza- eta interpretazio-prozesuetan autokonfiantza, autoestimua, ekimena eta lidergoa indartzeko estrategiak.
Sentimenduak, emozioak eta ideia artistikoak adierazteko eta komunikatzeko trebetasunak.
Oinarrizko jakintzak. Bigarren ikasmaila
A. Analisia.
Testua eta musikaren arteko erlazioa.
Interpretazio- eta eszena-baliabideak. Musika-tentsioen kurba.
Hautatutako musika-estilo, -genero eta -kulturen funtsezko ezaugarriak.
Ahotserako lanak, mendebaldeko aldi eta estilo ezberdinetakoak, bai eta beste kultura-eremu batzuetakoak eta herrikoiak ere.
B. Ahots- teknika.
Erlaxazioa eta kontzentrazioa praktikatzeko estrategiak.

Ahotsa eta gorputzaren jarrera zaintzeko estrategiak.
Ahots produkzioaren osagaiak: arnasketa, emisioa, artikulazioa, erresonantziak eta dinamika.
Ahots erregistroak. Tesitura eta koloratura. Afinazioa eta enpatea taldean.
Gorputz adierazpenerako teknikak. Ahots emisioaren eta mugimenduaren arteko harremana.
Bokalizazioak eta Inprobisazioak.
Belarri harmonikoa eta afinazioa: tarteen intonazioa, akordeak eta kadentziak.
C. Talde-praktika.
Taldearen soinua: arnasketa, eraso, afinazioa, artikulazioa, erritmoa, fraseatzea eta dinamika. Ahotsen eta soinu-planoen arteko oreka.
Taldeko inprobisazioa garatzeko estrategiak.
Gorputz-perkusioa eta beste diseinu koreografiko batzuk.
Notazio konbentzionala eta ez konbentzionala duten partituren oinarritzko irakurketa egiteko estrategiak.
Buruz ikasteko estrategiak.
Konpromisoa taldearen helburuekiko.
Zuzendaritza koralaren jarraibideak eta keinuak.
Isiltasuna, musika-interpretazioaren eta -entzutearen esparru gisa.
Mendebaldeko aldi eta estilo ezberdinetako eta beste kultura-arlo batzuetako koru-errepertorioa, musika-tresnen laguntzarekin edo laguntzarik gabe.
Testua analisi fonetikoaren bitartez. Sistema fonetiko-fonologikoaren arauak.
Produktio artistikoaren eginkizunak: aurreproduktzioa, entseguak antolatzeko jarraibideak, babes tekniko eta hedapena.
Musikaren arloari loturiko garapen pertsonal, sozial, akademiko eta profesionalerako aukerak.
Bitarteko analogiko eta digitalak era kritikoan, seguruan eta arduratsuan erabiltzeko estrategiak, datuen babesa, jabetza intelektuala eta egile-eskubideak errespetatzeko jarraibideak.
Aniztasuna kultura- eta arte-aherastasunaren iturri gisa baloratzeko estrategiak.
Sorkuntza- eta interpretazio-prozesuetan autokonfiantza, autoestimua, ekimena eta lidergoa indartzeko estrategiak.
Sentimenduak, emozioak eta ideia artistikoak adierazteko eta komunikatzeko trebetasunak.